

manieră personală, momentele de lirism pur cu cele în care virtuozitatea a fost construită tocmai pe elemente de tehnică specifice muzicii începutului de secol XXI iar expresia, deși devine una ușor tensionată, își păstrează nuanțele de optimism ce caracterizează stilul componistic al lui Sorin Lerescu.

După ce prin cele *Două preludii pentru pian* de Tiberiu Brediceanu, pianista Violeta Ciucur ne-a purtat în lumea saloanelor de la începutul veacului trecut, unde muzica impregnată de melosul popular românesc era foarte gustată, Aida-Carmen Soanea a readus atmosfera specifică muzicii contemporane printr-o altă lucrare pentru violă-solo, *Gordun* de Adrian Pop. În cadrul acestei partituri ce pune în evidență ideea de joc popular și devenirea jocului de la aspectul extravertit, energetic la stadiul interiorizat, precum și metamorfoza formulelor ritmico-melodice dintr-unele specifice jocului popular în unele ce amintesc de doină sau cântecul doinit, Aida-Carmen Soanea a făcut o nouă demonstrație de versatilitate tehnico-expresivă, surprinzând în același timp substratul estetic profund al lucrării lui Adrian Pop precum și complexitatea anumitor procedee tehnice provenite de asemenea din folclor și transfigurate de compozitor în limbaj contemporan.

Lucrarea în jurul căreia a fost construit recitalul a fost însă *Sonata pentru violă și pian* de Mihail Jora, un opus cântat poate prea rar, care a îmbogățit literatura destul de săracă dedicată violei în muzica românească, devenind un reper încă neexploatat suficient de către interpreții autohtoni în special, dar și de către cei din străinătate. Dornică să promoveze muzica compusă în țara sa de origine, Aida-Carmen Soanea a ales să interpreteze *Sonata* de Mihail Jora, reliefând în varianta sa bogatul conținut emoțional al partituri, cântul liric nuanțat pe parcursul celor trei părți ale opusului și de asemenea, interesantele procedee tehnico-expresive pe care Mihail Jora le solicită interpretului pentru a valorifica resursele expresive ale violei. De altfel, am remarcat modul în care violista a surprins schimbările de expresie ce se succed pe parcursul lucrării precum și alternanța dintre aspectul mai degrabă virtuozic al primei și ultimei mișcări, contrastant cu mișcarea mediană de o frumoasă sensibilitate a cărei sorginte folclorică românească este înveșmântată într-un limbaj ce preia sintetic elemente specifice neoclasicismului și impresionismului. Succesul *Sonatei* de Mihail Jora în varianta interpretativă semnată sonor de Aida-Carmen Soanea s-a bucurat și de aportul pianistei Viorela Ciucur al cărei acompaniament rafinat a înnobilit liniile melodice ale violei într-un discurs cu veritabile reliefuri de frumusețe și bogăție sonoră.

Încheiat în atmosfera jovială a opusului *Cântec și joc* de Diamandi Gheciu, întregul recital a reconfirmat calitățile interpretative pe care le posedă Aida-Carmen Soanea, cunoscute deja și unei bune părți a publicului bucureștean și autohton, în general: acuratețe tehnică, personalitate interpretativă, eleganța vibrato-ului, o abordare asumată a lucrărilor contemporane și o bună concordanță muzical-estetică între muziciană și partenera sa de scenă, într-o asociere timbrală rafinată și elevată.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Recital ansamblul devotioModerna – Muzica românească în context european

Încă de la primele încercări de conturare a unei școli de compoziție românească, la finele secolului al XIX-lea, dezideratul principal a fost realizarea unei cât mai rapide și relevante sinteze între specificul autohton și marile orientări stilistice din muzica europeană occidentală, atât în mod personalizat în cadrul creației fiecărui compozitor, cât și în ipostază definitorie pentru un anume grup de creatori, de la o generație la alta. Și dacă la început se făcea tot ceea ce era posibil pentru ca cele mai frumoase lucrări românești să fie cunoscute în centre europene cu o importantă tradiție muzicală, odată cu popularizarea tot mai frecventă a muzicii contemporane în vestul Europei au apărut tot mai multe situații în care creațiile românești parcurg un drum invers, fiind mai întâi apreciate și ascultate în străinătate și abia pe urmă făcute cunoscute și publicului din țară.

Având în vedere caracteristica specială a anului 2018, de moment de celebrare a centenarului Marii Uniri, Carmen Cârneli, directorul fondator, și membrii ansamblului de



muzică contemporană devotioModerna s-au gândit să construiască un recital în care să includă lucrări ale compozitorilor români care au avut primele audiții în Europa, dar în afara țării de obârșie, subliniind astfel vocația europeană a muzicii noastre contemporane și aprecierea de care se bucură aceasta în cadrul lumii artistice internaționale. Găsind un foarte bun prilej în contextul desfășurării Concursului Internațional George Enescu, evenimentul gândit de ansamblul devotioModerna a avut loc pe 16 septembrie, fiind parte a seriei „Muzeul în timpul Concursului Internațional George Enescu” și purtând sugestivul titlu România europeană.

Propunând un program variat din punct de vedere stilistic și al formulelor interpretative în care au evoluat membrii devotioModerna, recitalul de duminică a debutat cu lucrarea *Anamorphosen I* pentru flaut și pian de Gabriel Iranyi, o lucrare prezentată în primă audiție la Berlin, în care compozitorul preia anamorfoza ca tehnică specifică desenului și picturii și o translatează în lumea sunetelor, unde

ideea muzicală generatoare este dezvoltată din multiple unghiuri de vedere care se constituie într-un veritabil sistem de imagini perfect coerent și purtător de sens. În cadrul acestui opus, a cărui complexitate rezidă, deopotrivă, din expresia muzicii și din dificultatea procedeele tehnice a căror utilizare își propune valorificarea resurselor tehnico-expresive ale celor două instrumente, am remarcat acuratețea intonațională și buna înțelegere a textului muzical dovedite de flautistul Ștefan Diaconu, foarte bine completat de pianistul Mihai Murariu.

Al doilea opus inclus în programul recitalului, *Tetrachords* de Călin Ioachimescu a propus o nouă formulă interpretativă, pe scenă regăsindu-se, de această dată, clarinetistul Mihai Bădiță, violonista Natalia Pancec, violoncelistul Dan Cavassi și din nou pianistul Mihai Murariu, care au realizat o frumoasă versiune a lucrării scrise inițial pentru flaut, vioară, violoncel și pian și cântată pentru prima dată la Viena în urmă cu trei ani. Construită într-o formă de cvasi-rondo, *Tetrachords* se conturează ca un veritabil joc al celor patru tipuri de trisonuri și al semanticii acestora, muzica alternând între starea de imponderabilitate a acordului mărit, angoasa celui micșorat, starea de bine a majorului și melancolia minorului. De asemenea, deși se concentrează în cea mai mare parte pe amintitul joc al acordurilor, partitura lui Călin Ioachimescu oferă spre finalul său și o serie de patru solo-uri în care muzicienii și-au putut dovedi măiestria și buna cunoaștere a elementelor de tehnică instrumentală contemporană.

După ce ne-am bucurat de sonoritățile catifelate din *Jyotys* pentru flaut solo de Doina Rotaru, o suită în cinci tablouri care, pornind de la titlul împrumutat din filosofia indiană, ne invită să ne lăsăm învăluți de razele de lumină încarnate de sunetele flautului, ale cărui resurse tehnice sunt valorificate prin utilizarea unor procedee ca glissando-ul sau frullato-ul bine însușite de Ștefan Diaconu, autor al unei versiuni interpretative în care ar fi fost totuși indicată o mai puternică susținere a sunetului, am putut asculta ...*que des mots...* pentru soprană și trio de coarde de Carmen Cârnelci, o partitură prezentată în primă audiție în 1995 la Moenchengladbach, în care compoziția a continuat abordarea în manieră cântat-declamată a textelor aparținând scriitoarei Annie Cohen-Solal. Versiunea prezentată duminică ne-a oferit o frumoasă surpriză prin apariția sopranei Olga Caia alături de Natalia Pancec, Aida-Carmen Soanea și Dan Cavassi, glasul său completat de o tehnică vocală ce îi aduce o alură sigură dovedindu-se un argument pentru o mai solidă prezență în recitalurile de muzică contemporană, gen pe care pare că îl poate aborda cu succes.

Penultimul opus inclus în recital, *The Colours of Elegy* pentru flaut, percuție și pian de Corneliu Dan Georgescu dedicat formației Trio Contraste, reunește într-un discurs muzical complex 16 secțiuni în care elegia, ca stare caracteristică a minții, este văzută de această dată din punctul de vedere al arhetipului muzical, fiind

prezentată ca un sentiment atemporal bizar ce se transformă continuu prin intermediul diferitelor culori sonore și forme, pe fundalul desfășurării muzicale fiind sugerată și o fină aluzie la ideea de ison. În varianta pe care am ascultat-o, cei trei muzicieni, Ștefan Diaconu, Mihai Murariu și Irina Rădulescu, și-au însușit în mare parte semantica lucrării și provocările tehnice ale acesteia, însă au părut preocupați de corectitudinea interpretării lor sacrificând în acest sens ceva din coeziunea și comunicarea dintre cele trei instrumente pe care le-am fi dorit a fi mai pregnante.

În epilogul recitalului ansamblului devotioModerna am reascultat unul dintre opusurile care au marcat istoria muzicii contemporane românești, *Sita lui Eratostene* pentru clarinet, trio de coarde și pian de Anatol Vieru. Veritabil teatru instrumental cu nuanțe comice, *Sita lui Eratostene* propunea la momentul primei sale audiții în 1969 la Mainz, un principiu de compoziție nou care, pornind de la conceptul șirului fibonaccian al numerelor prime, se bazează pe o structură formală ale cărei repere sunt împletirea de periodicități și utilizarea pregnanțelor muzicale. Adăugând acestor principii și tehnica colajului și a citatului din partituri celebre de Mozart, J.S. Bach sau Beethoven completată de prezența textelor literare preluate din piesa *Scaunele* de Eugen Ionescu, *Sita lui Eratostene* a fost dominată și în versiunea celor de la devotioModerna de o atmosferă ce amintește de ideea de teatru absurd a lui Ionescu, în care, însă, își fac loc umorul și causticitatea tipice stilului lui Anatol Vieru, perfect adaptat conceptului de teatru instrumental căruia i se integrează această lucrare.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Un recital vocal într-o interpretare memorabilă

Contextul comemorativ și emoționant evocator al Centenarului Marii Uniri de la 1918, vineri 21 septembrie 2018, la Aula Palatului Cantacuzino, un public numeros a urmărit recitalul vocal consacrat, ca repertoriu, unora dintre cei mai de seamă compozitori transilvăneni, personalități care, paralel, au deținut funcții de directori ale instituțiilor muzicale și de rectori, la cele de învățământ superior muzical, atunci nou create, la Cluj, la Sibiu la Oradea.

Este vorba de Tiberiu Brediceanu, la 50 de ani de la moarte, Sabin Drăgol, la o 100 de ani de la naștere, Nicolae Bretan, la 50 de ani de la moarte, și Sigismund Toduță, la o 110 ani de la naștere.

Este acum locul să exprim aprecieri pentru compoziția Carmen Cârnelci, coordonatoarea stagiunii de recitaluri și concerte a Muzeului George Enescu, care a făcut prezentările de creatori, de lucrările lor muzicale și pentru interpreți, în expuneri bine conturate și reliefate cu fine și lucide observații.

Logo: ROMANIA Muzicală

Logo: UCMR

Logo: Radio România Muzical

Logo: 100 ROMÂNIA

„Muzeul în timpul
Concursului Internațional
George Enescu” - 2018

Vineri, 21 septembrie, ora 18
AULA Palatului Cantacuzino
Calea Victoriei nr. 141, București

**Lieduri de compozitori români
Comemorări și omagieri**

Interpreți:
Cristina Vasilache - soprană
Constantin Rudolf Cocriș - bariton
Răzvan Georgescu - bas-bariton
Iulia Săndulescu - pian

În program - Lieduri de
Tiberiu Brediceanu (50 de ani de la moarte),
Sabin Drăgol (100 de ani de la naștere),
Nicolae Bretan (50 de ani de la moarte),
Sigismund Toduță (110 ani de la naștere)

Coordonare Stagiunea MNGF: Dr. Carmen Cârnelci